

DECIZIA nr.244
din 20 aprilie 2021

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.26 alin.(1¹) din
Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediile și
indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, cu referire la sintagma „în
vârstă de până la 16 ani”

Publicată în Monitorul Oficial nr.551 din 27.05.2021

Valer Dorneanu	- președinte
Cristian Deliorga	- judecător
Marian Enache	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Ioana Marilena Chiorean	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Brezeanu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.26 alin.(1¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, excepție ridicată direct de Avocatul Poporului și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.2133D/2018.

2. La apelul nominal răspunde, pentru Avocatul Poporului, consilierul Linda Zenovia Timofan, cu împuternicire depusă la dosar. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Avocatului Poporului, care solicită admiterea excepției de neconstituționalitate astfel cum a fost formulată, susținând, în esență, că acordarea concediului și a indemnizației pentru îngrijirea copilului bolnav cu afecțiuni grave este discriminatorie față de copiii cu vârste cuprinse între 16 și 18 ani, ceea ce contravine dispozițiilor constituționale ale art.16 și art.49, deoarece legiuitorul trebuie să acorde aceleași drepturi la ocrotirea și protecția copiilor. Or, o reglementare diferențiată a regimului juridic al minorului care a împlinit 16 ani nu are nicio justificare, sens în care invocă jurisprudența Curții Constituționale. Întrucât consecința constatării discriminării este acordarea beneficiului și persoanelor discriminate, solicită admiterea excepției de neconstituționalitate.

4. Reprezentantul Ministerului Public solicită admiterea excepției de neconstituționalitate, sens în care susține că dispozițiile criticate creează discriminare pe criteriul vârstei între copiii cu afecțiuni grave. Dreptul la concediu și indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav reprezintă una dintre formele de asigurări sociale, dar, în realitate, reglementarea criticată vizează nevoile copilului, constituind totodată o măsură luată în temeiul art.34 din Constituție privind dreptul la ocrotirea sănătății. Precizează că prin anexa nr.8 la Normele din 5 ianuarie 2018 de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate a fost instituită lista afecțiunilor grave pentru care se acordă concediul și indemnizația prevăzute de dispozițiile de lege criticate, care instituie discriminare pe criteriul de vârstă a copilului, ceea ce contravine prevederilor art.16 și art.49 alin.(2) teza a doua din Constituție.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

5. Prin Adresa nr.22409 din 10 decembrie 2018, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.10316 din 10 decembrie 2018, **Avocatul Poporului a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.26 alin.(1¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate.**

6. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, Avocatul Poporului susține că acordarea concediului și indemnizației aferente doar pentru îngrijirea copilului cu afecțiuni grave în vârstă de până la 16 ani este discriminatorie și încalcă principiul constituțional privind egalitatea în drepturi a cetățenilor.

7. În acest sens, arată că, potrivit prevederilor art.4 lit.a) din Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, „copil” este persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nici nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu, potrivit legii. De asemenea, art.38 alin.(2) din Codul civil prevede că persoana devine majoră la împlinirea vârstei de 18 ani. Reglementările internaționale în materie consacră interesul superior al copilului, care trebuie să prevaleze întotdeauna, sens în care, potrivit art.3 din Convenția cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989 și ratificată prin Legea nr.18/1990, republicată în Monitorul Oficial a României, Partea I, nr.314 din 13 iunie 2001, „În toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala.” Or, prevederea legală criticată îi discriminează pe copiii care au împlinit 16 ani și care suferă de o boală gravă. Astfel, acordarea concediului medical și a indemnizației doar asiguratului al cărui copil are vârsta până în 16 ani echivalează cu o aplicare rigidă a principiului egalității în drepturi a cetățenilor între categorii de persoane, respectiv copiii cu vârsta până la 16 ani și copiii care au împlinit vârsta de 16 ani. Or, și într-un caz și în celălalt (minori cu afecțiuni grave) legiuitorul trebuie să acorde minorilor cu afecțiuni grave, indiferent de vârsta pe care aceștia o au în cursul minorității, aceleași drepturi la ocrotire și protecție. Ceea ce primează este calitatea de minor a persoanei care are absolută nevoie de un părinte pentru perioada în care se luptă cu o boală gravă, criteriul de vârstă fiind unul secundar, care nu poate prevala în raport cu obligația de ocrotire și protecție pe care statul este dator să o asigure minorilor în temeiul art.49 din Constituție.

8. Se mai susține că, în considerarea art.49 din Legea fundamentală, în componenta sa referitoare la minori, legiuitorul are obligația constituțională de a reglementa un regim special de protecție și asistență a minorilor și a tinerilor. Or, reglementând aceste aspecte, se observă că se creează o discriminare pe criteriu de vârstă a minorilor care se luptă cu o boală gravă, în condițiile în care art.49 din Constituție nu prevede și nu permite nicio altă condiție în afara aceleia ca aceștia să fie minori. Această consacrare a dreptului minorului la ocrotire specială, sub forma ocrotirii părintelui, fără nicio discriminare, corespunde principiilor generale care stau la baza statului român, prevăzute de art.1 alin.(2) din Constituție și prevederilor privind ocrotirea copiilor cuprinse în Declarația Universală a Drepturilor Omului, în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și în alte pacte și tratate la care România este parte. Art.106 alin.(1) din Codul civil prevede că „Ocrotirea minorului se realizează prin părinți, prin instituirea tutelei, prin darea în plasament sau, după caz, prin alte măsuri de protecție specială anume prevăzute de lege.” Exercițarea drepturilor și îndeplinirea îndatoririlor părintești trebuie subsumate interesului superior al copilului. Legea nu determină conținutul concret al noțiunii de „interes al minorului”. Interesul minorului include toate drepturile sale, fără a se limita, însă, la acestea. Enunțat ca principiu legal încă din anul 2004, prin Legea nr.272/2004, interesul superior al copilului este exprimat foarte general și cuprinzător în preambulul Convenției Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, ratificată prin Legea nr.18/1990, republicată: „dezvoltarea pleneră și armonioasă a personalității” copilului, asigurarea unui „mediu familial, într-o atmosferă de fericire, dragoste și înțelegere”, pregătirea pentru a trăi „independent în societate” și educația în spiritul idealurilor „păcii, demnității, libertății, toleranței, egalității și solidarității”. Din punct de vedere juridic, interesul copilului este configurat de totalitatea drepturilor sale fundamentale, astfel cu rezultă din Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului și Constituția României. Cu titlu de exemplu, se menționează dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, dreptul la identitate, dreptul la liberă exprimare și dreptul la libertatea de gândire, dreptul la protecția împotriva oricăror forme de violență, vătămare, abuz fizic sau mintal, abandon sau neglijență, dreptul la învățătură etc. Rezultată din utilizarea conceptului legal de „interes superior al copilului”, „superioritatea” interesului copilului trebuie înțeleasă, astfel cum rezultă și din art.2 din Legea nr.272/2004, în sensul că spre realizarea acestor drepturi trebuie să conveargă, să se subordoneze și la aceste drepturi trebuie să se raporteze acțiunile tuturor factorilor ale căror responsabilități generale, sectoriale sau specifice implică relația cu copilul – de la părinți la sistemul de învățământ, sistemul medical, societatea în ansamblul ei.

9. Prin urmare, se susține că o astfel de reglementare diferențiată a regimului juridic al minorului care a împlinit vârsta de 16 ani nu-și găsește justificare în nicio rațiune obiectivă și rezonabilă, cu atât mai mult cu cât principiul interesului superior la copilului va prevala în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice și de organismele private autorizate, precum și în cauzele soluționate de instanțele judecătorești, iar familia este implicată în toate deciziile, acțiunile și măsurile privitoare la copil și la îngrijirea, creșterea și formarea, dezvoltarea și educarea acestuia. În acest sens, se invocă jurisprudența Curții Constituționale referitoare la principiul egalității în fața legii, și anume Decizia nr.755 din 16 decembrie 2014. Astfel, se susține că în cadrul aceleiași categorii de subiecți ai drepturilor respective intervin discriminări, deși aceștia se află în situații juridice similare prin

statutul lor, iar o atare reglementare instituie un dezavantaj în sarcina unora dintre ei, fapt ce are ca rezultat ruperea echilibrului juridic.

10. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) și ale art.33 din Legea nr.47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

11. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au transmis punctele de vedere solicitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile reprezentantului Avocatului Poporului prezent la ședința publică, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

12. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

13. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, astfel cum este menționat în actul de sesizare, îl constituie prevederile art.26 alin.(1¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediiile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1074 din 29 noiembrie 2005, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.399/2006, cu modificările și completările ulterioare. Dispozițiile art.26 alin.(1¹) au fost introduse prin art.I pct.19 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.99/2017 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediiile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1005 din 19 decembrie 2017, având următorul conținut: „*În cazul copilului cu afecțiuni grave, asigurații au dreptul la concediu și indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 16 ani.*” Din analiza motivării excepției de neconstituționalitate, Curtea observă că autorul acesteia critică dispozițiile art.26 alin.(1¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, cu referire la sintagma „*în vârstă de până la 16 ani*”, astfel că acestea constituie obiect al excepției de neconstituționalitate.

14. În opinia Avocatului Poporului, prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art.16 privind egalitatea în drepturi și art.49 privind protecția copiilor și a tinerilor.

15. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că dispozițiile de lege criticate fac parte din capitolul V: *Concediul și indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav* (art.26-30) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediiile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate și prevăd dreptul la concediu și indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 16 ani, în cazul copilului cu afecțiuni grave. Aceste dispoziții au fost introduse prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.99/2017, iar, așa cum se precizează în Nota sa de fundamentare, emiterea acestui act normativ a fost determinată și de necesitatea „creării premiselor continuării îngrijirii copiilor pe perioada tratamentului acestora, în mod echitabil și nediscriminatoriu, de către persoanele asigurate în sistemul de asigurări sociale de sănătate pentru concedii și indemnizații, prin introducerea unor măsuri care reglementează cadrul legal privind majorarea limitei de vârstă, de la 7 ani la 16 ani, în cazul unor afecțiuni grave ale copilului bolnav, în lipsa căreia persoanele în drept nu ar beneficia de concediu și indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 16 ani”.

16. Curtea observă că, înainte de intrarea în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.99/2017, potrivit prevederilor art.26 și 29 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, asigurații sistemului de asigurări sociale de sănătate beneficiau de concediu și indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 7 ani, iar în cazul copilului cu handicap, pentru afecțiunile intercurrente, până la împlinirea vârstei de 18 ani. În prezent, potrivit art.26 alin.(1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, pentru situația copilului bolnav, legiuitorul a prevăzut următoarele tipuri de concedii acordate asiguraților: concediul pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 7 ani [teza întâi a art.26 alin.(1)]; concediul pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 16 ani, în situația copilului cu afecțiuni grave [art.26 alin.(1¹)]; concediul pentru îngrijirea copilului cu handicap, pentru afecțiunile intercurrente, până la împlinirea vârstei de 18 ani [teza a doua a art.26 alin.(1)].

17. Prin anexa nr.8 la Normele din 5 ianuarie 2018 de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediiile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății și al președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr.15/2018, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.31 din 12 ianuarie 2018, a fost instituită *Lista afecțiunilor grave*, în care sunt enumerate afecțiunile clasificate, pe aparate și sisteme, în două mari grupe, și anume afecțiuni oncologice (tumori solide) și hematocologice [1. Afecțiuni ale metabolismului carbohidraților; 2. Afecțiuni ale metabolismului purinic și pirimidinic; 3. Afecțiuni ale

metabolismului acizilor organici; 4. Afecțiuni ale metabolismului porfirinelor și hemului; 5. Afecțiuni ale enzimelor lizozomale și mitocondriale; 6. Afecțiuni ale enzimelor peroxizomale] și malformații congenitale, deformații și anomalii cromozomiale [1. Malformații congenitale ale sistemului nervos; 2. Malformații congenitale ale ochiului, urechii, feței și gâtului; 3. Malformații congenitale ale sistemului circulator; 4. Malformații congenitale ale sistemului respirator; 5. Malformații congenitale ale sistemului digestiv; 6. Malformații congenitale ale sistemului urinar; 7. Malformații și deformații ale sistemului osteoarticular și ale mușchilor; 8. Alte malformații congenitale; 9. Anomalii cromozomiale]. Potrivit art.26 alin.(1³) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, „*La includerea afecțiunilor în lista prevăzută la alin.(1²), pe aparate și sisteme, se au în vedere elemente clinice, evolutive și complicații ce determină prin severitatea tulburărilor morfologice și funcționale o durată cumulată a îngrijirilor medicale acordate copilului, exclusiv pentru afecțiunea de bază, de peste 90/180 de zile calendaristice pe an*”.

18. Referitor la condițiile de acordare a concediului pentru îngrijirea copilului bolnav, Curtea reține, în primul rând că, potrivit art.26 alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, indemnizațiile aferente concediului pentru îngrijirea copilului bolnav se suportă integral din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate. Art.27 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 prevede că beneficiază de indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav, opțional, unul dintre părinți, dacă solicitantul îndeplinește condițiile de stagiu de cotizare prevăzute la lege. De aceleași drepturi beneficiază și asiguratul care a adoptat, a fost numit tutore, căruia i s-au încredințat copii în vederea adopției sau i-au fost dați în plasament.

19. Pentru reglementarea situațiilor speciale care necesită tratament în străinătate, art.27¹ din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, astfel cum a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.49/2020 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, precum și pentru reglementarea unor măsuri de protecție socială, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.319 din 16 aprilie 2020, prevede următoarele: „(1) *Persoanele prevăzute la art.27 beneficiază de concediu medical pentru îngrijirea copilului bolnav dacă însoțesc copilul la tratament pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene, Spațiului Economic European și Confederației Elvețiene sau pe teritoriul altui stat care nu este membru al Uniunii Europene, Spațiului Economic European și Confederației Elvețiene.* (2) *CertIFICATELE DE CONCEDIU MEDICAL SE ELIBEREAZĂ DE CĂTRE CASA DE ASIGURĂRI DE SĂNĂTATE LA CARE ANGAJATORUL PERSOANEI ASIGURATE DEPUNE DECLARAȚIA PREVĂZUTĂ LA ART.147 ALIN.(1) DIN LEGEA NR.227/2015 PRIVIND CODUL FISCAL, CU MODIFICĂRILE ȘI COMPLETĂRILE ULTERIOARE, SAU DE CĂTRE CEA CU CARE ACEASTA ARE ÎNCHEIAT CONTRACTUL DE ASIGURARE PENTRU CONCEDII ȘI INDEMNIZAȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE DE SĂNĂTATE, DUPĂ CAZ, PE BAZA ACTELOR DOVEDITOARE TRADUSE ȘI AUTENTIFICATE, ÎN CONDIȚIILE ȘI PÂNĂ LA DURATELE MAXIME PREVĂZUTE DE PREZENTA ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ, DAR NU MAI TÂRZIU DE 15 ZILE DE LA DATA REVENIRII ÎN ȚARĂ A PERSOANELOR PREVĂZUTE LA ALIN.(1).*” Așa cum este precizat în Preambulul acesteia, Ordonanța de urgență a Guvernului nr.49/2020 a fost adoptată „având în vedere necesitatea asigurării implementării unor măsuri privind reducerea birocrăției în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate, pentru eliberarea certificatelor de concediu medical care cuprind a 91-a zi, acordate pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 7 ani, iar în cazul copilului cu handicap, pentru afecțiunile intercurente, până la împlinirea vârstei de 18 ani, precum și pentru copilul bolnav cu afecțiuni grave în vârstă de până la 16 ani, cum ar fi afecțiunile oncologice sau malformațiile congenitale ale sistemului nervos, se elimină avizul medicului expert al asigurărilor sociale; ținând cont de necesitatea simplificării procedurii de acordare a certificatelor de concediu medical pentru situațiile în care asigurații beneficiază de concediu medical pentru îngrijirea copilului bolnav dacă însoțesc copilul la tratament pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene, Spațiului Economic European și Confederației Elvețiene sau pe teritoriul altui stat care nu este membru al Uniunii Europene, Spațiului Economic European și Confederației Elvețiene, în lipsa căreia aceștia nu ar beneficia în timp util de certificatele de concediu medical și de indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate aferente certificatelor; având în vedere faptul că certificatele de concediu medical de care beneficiază asigurații în perioada stării de urgență nu vor fi eliberate la data la care a avut loc consultația, pentru evitarea prescrierii dreptului persoanelor asigurate care au beneficiat de certificate de concediu medical, precum și a plătitorilor de indemnizații de a solicita plata indemnizațiilor de asigurări sociale de sănătate, se impune modificarea termenului de decădere în interiorul căruia se poate solicita plata, de la 90 de zile la 180 de zile de la data încetării perioadei stării de urgență.”

20. Referitor la condițiile de acordare a indemnizației aferente concediului pentru îngrijirea copilului grav bolnav prevăzut de textul de lege criticat, Curtea reține că, potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005, indemnizațiile aferente concediului pentru îngrijirea copilului grav bolnav se acordă pe baza certificatului de concediu medical eliberat de medicul specialist sau, după caz, de casa de asigurări de sănătate [art.28 alin.(2)], durata de acordare a acestor indemnizații este

corespunzătoare numărului de zile calendaristice aferente duratei concediului medical stabilite de medicul specialist [art.29 alin.(2)], iar cuantumul brut lunar al acestora este de 85% din baza de calcul stabilită conform art.10 [art.30].

21. Analizând aceste reglementări, Curtea constată că legiuitorul a instituit o formă specială a concediului pentru îngrijirea copilului bolnav, acordată în situația copilului cu afecțiuni grave în vârstă de până la 16 ani. Rațiunea instituirii acestui drept al părintelui/adoptatorului /tutorei/persoanei căreia i s-au încredințat copii în vederea adopției sau i-au fost dați în plasament este acordarea unei măsuri de protecție a sănătății copilului care are nevoie de îngrijire sau sprijin semnificativ ca urmare a unei probleme medicale grave, astfel cum este detaliată în anexa nr.8 la Normele de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005. Prin urmare, în cazul copilului cu afecțiuni grave, concediul de îngrijire a acestuia are o natură juridică mixtă. Astfel, acest tip de concediu reprezintă un drept al părintelui, reglementat ca o formă de asigurare socială, în temeiul art.47 alin.(2) din Constituție. Totodată, acesta reprezintă atât o măsură de protecție a sănătății copilului, întemeiată pe dispozițiile art.34 din Constituție privind dreptul la ocrotirea sănătății, cât și o măsură de protecție a copilului, întemeiată pe dispozițiile art.49 din Constituție privind regimul special de protecție a copiilor.

22. În jurisprudența sa referitoare la dreptul la concediu și indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav, Curtea Constituțională a reținut prin Decizia nr.90 din 10 februarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.245 din 24 martie 2005, că dispozițiile art.47 alin.(2) teza întâi din Constituție consacră dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de șomaj și la alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege, iar dreptul la concediu pentru îngrijirea copilului bolnav „reprezintă una dintre formele de asigurări sociale la care se referă textul constituțional mai sus amintit”. Totodată, prin Decizia nr.323 din 21 mai 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.595 din 19 iulie 2019, paragrafele 18 și 19, Curtea a reținut că, deși dreptul la concediu și indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav consacrat de art.26 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 se acordă părintelui, ca urmare a îndeplinirii condițiilor legale de stagiul de cotizare stabilite de art.7 din același act normativ, reglementarea vizează, în realitate, nevoile de ocrotire a sănătății copilului, constituindu-se, prin urmare, și ca o expresie a prevederilor art.34 din Constituție. Din aceeași perspectivă, reglementarea privind dreptul la concediu și indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav reprezintă și o concretizare a obligațiilor pe care România și le-a asumat ca parte la Convenția cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989, în care se consacră obligația statelor părți „de a lua toate măsurile legislative, administrative și de orice altă natură necesare în vederea punerii în aplicare a drepturilor recunoscute în prezenta convenție” (art.4), precum și obligația de a recunoaște „dreptul copilului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă și de a beneficia de serviciile medicale și de recuperare” (art.24 paragraful 1).

23. Curtea a reținut prin aceeași decizie, paragrafele 28-30, că dreptul la concediu și indemnizație pentru îngrijirea copilului cu handicap, pentru afecțiunile intercurente, până la împlinirea vârstei de 18 ani, presupune perioade succesive de absență a părintelui asigurat de la îndeplinirea îndatoririlor profesionale. Dreptul la concediu și indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav vizează, totodată, ocrotirea sănătății copilului. Chiar dacă, în anumite situații, interesul public al societății poate prevala asupra drepturilor și intereselor particulare, un asemenea raport nu poate fi conceput atunci când servirea interesului public are drept consecință afectarea acelor drepturi care garantează însăși existența biologică a individului, așa cum sunt dreptul la sănătate și dreptul la viață. În opinia Curții, crearea condițiilor și încurajarea părinților să participe la îngrijirea sănătății propriilor copii apare ca cea mai firească și logică măsură, de vreme ce aceștia sunt cei mai implicați din punct de vedere afectiv și cei mai capabili să recepteze și să vină în întâmpinarea nevoilor specifice ale copilului.

24. Analizând criticile de neconstituționalitate prin care Avocatul Poporului susține, în esență, că dispozițiile criticate din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 îi discriminează pe copiii care au împlinit 16 ani și care suferă de o boală gravă, încalcând astfel dispozițiile art.16 din Constituție, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale, principiul egalității în drepturi presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite (Decizia Plenului Curții Constituționale nr.1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 16 martie 1994). De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional (a se vedea, în acest sens, cu titlu exemplificativ, Decizia nr.86 din 27 februarie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.207 din 31 martie 2003, Decizia nr.476 din 8 iunie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.599 din 11 iulie 2006, Decizia nr.573 din 3 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.363 din 25 mai 2011, Decizia nr.366 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.644 din 2 septembrie 2014).

Așadar, nesocotirea principiului egalității în drepturi are drept consecință neconstituționalitatea privilegiului sau a discriminării care a determinat, din punct de vedere normativ, încălcarea principiului. Curtea a constatat că, potrivit jurisprudenței sale, discriminarea se bazează pe noțiunea de excludere de la un drept (Decizia Curții Constituționale nr.62 din 21 octombrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.49 din 25 februarie 1994), iar remediul constituțional specific, în cazul constatării neconstituționalității discriminării, îl reprezintă acordarea sau accesul la beneficiul dreptului (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.685 din 28 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.470 din 11 iulie 2012, Decizia nr.164 din 12 martie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.296 din 23 mai 2013, sau Decizia nr.681 din 13 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.889 din 8 decembrie 2014). În schimb, privilegiul se definește ca un avantaj sau o favoare nejustificată acordată unei persoane/categorii de persoane; în acest caz, neconstituționalitatea privilegiului nu echivalează cu acordarea beneficiului acestuia tuturor persoanelor/categoriilor de persoane, ci cu eliminarea sa, respectiv cu eliminarea privilegiului nejustificat acordat. Așadar, Curtea a reținut că sintagma „*fără privilegii și fără discriminări*” din cuprinsul art.16 alin.(1) din Constituție privește două ipoteze normative distincte, iar incidența uneia sau alteia dintre acestea implică, în mod necesar, sancțiuni de drept constituțional diferite, astfel cum s-a arătat mai sus.

25. Având în vedere aceste repere jurisprudențiale, Curtea reține în cauza de față incidența art.16 alin.(1) din Constituție, teza referitoare la interzicerea discriminării, pentru motivele care vor fi arătate în continuare.

26. Potrivit art.4 lit.a) din Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.159 din 5 martie 2014, cu modificările și completările ulterioare, copil este persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nici nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu. De asemenea, în sensul Convenției Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, ratificată prin Legea nr.18/1990, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.314 din 13 iunie 2001, cu modificările ulterioare, „*prin copil se înțelege orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vârstă.*”

27. Prin textul de lege criticat, legiuitorul a instituit o măsură de protecție a sănătății copilului în vârstă de până la 16 ani, bazată pe nevoia acestuia de a primi îngrijiri sau sprijin din partea părintelui, în cazul unei probleme medicale grave. Or, este evident că aceeași rațiune de îngrijire/sprijin din partea părintelui subzistă și în situația copilului cu afecțiuni grave cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani. Așa cum a reținut Curtea în jurisprudența sa, dreptul la concediu pentru îngrijirea copilului bolnav vizează, în realitate, nevoile de ocrotire a sănătății copilului, constituindu-se, prin urmare, și ca o expresie a prevederilor art.34 din Constituție (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.323 din 21 mai 2019, precitată).

28. Curtea constată că, în situația copilului cu afecțiuni grave, sunt aplicabile *a fortiori* aceste considerente, având în vedere obligațiile constituționale ale statului de a garanta dreptul la ocrotirea sănătății și de a institui măsuri de protecție specială a copiilor, prin reglementarea unor măsuri concrete și nediscriminatorii. Or, dreptul la concediu pentru îngrijirea copilului grav bolnav, privit ca măsură de ocrotire a sănătății și de protecție specială a copilului, trebuie să vizeze toți copiii aflați în situația de boală gravă, situație care a determinat legiuitorul să instituie acest drept al părintelui/adoptatorului/tutorei/persoanei căreia i s-au încredințat copii în vederea adopției sau i-au fost dați în plasament aflați în această situație. Astfel, reglementarea acestei măsuri de protecție doar în situația copiilor în vârstă de până la 16 ani reprezintă o măsură discriminatorie pentru copiii între 16 și 18 ani, aflați în aceeași situație, de boală gravă, aceștia fiind lipsiți de sprijinul și îngrijirea semnificativă a părintelui în această situație. Privarea părintelui de concediul pentru îngrijirea copilului grav bolnav cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani aduce o atingere gravă interesului copilului, acela de a beneficia de îngrijirea părintească, în cazul unor afecțiuni grave.

29. În acest sens, Curtea reține că, potrivit art.6 din Convenția cu privire la drepturile copilului, statele părți recunosc dreptul la viață al fiecărui copil, iar acestea vor face tot ce le stă în putință pentru a asigura supraviețuirea și dezvoltarea copilului. Totodată, potrivit art.24 din aceeași convenție, statele părți recunosc dreptul copilului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă și de a beneficia de serviciile medicale și de recuperare. Astfel, vor depune eforturi pentru a garanta că niciun copil nu este lipsit de dreptul de a avea acces la aceste servicii. În vederea respectării acestor drepturi, potrivit art.4 din aceeași convenție, statele părți se angajează să ia toate măsurile legislative, administrative și de orice altă natură necesare în vederea punerii în aplicare a drepturilor recunoscute în convenție.

30. În consecință, diferența de tratament juridic cuprinsă de textul de lege criticat – potrivit căruia, în cazul copilului cu afecțiuni grave, asigurații au dreptul la concediu pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 16 ani - nu are nicio justificare obiectivă și rezonabilă, instituind o

discriminare pe criteriul vârstei copilului cu afecțiuni grave, ceea ce contravine atât prevederilor art.16 alin.(1) din Constituție, teza referitoare la interzicerea discriminării, cât și prevederilor art.49 din Constituție privind protecția specială a copiilor. În concluzie, sintagma „*în vârstă de până la 16 ani*” cuprinsă în dispozițiile de lege criticate este neconstituțională.

31. Întrucât în cauză este incidentă teza referitoare la interzicerea discriminării cuprinsă de art.16 alin.(1) din Constituție, remediul constituțional specific, în ipoteza constatării neconstituționalității discriminării, îl reprezintă, în cazul copilului cu afecțiuni grave, acordarea beneficiului dreptului la concediu și la indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani.

32. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului și constată că sintagma „*în vârstă de până la 16 ani*” cuprinsă în art.26 alin.(1¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 20 aprilie 2021.